

GAZETA

MAZILILOR ȘI RĂZEȘILOR

BUCOVINENI.

Apare de două ori pe lună.

Abonamentul în țară :		Abonamentul în România și străinătate :	
Pe an	6 cor.—	Pe an	8 lei.—
Pe șese luni	3 cor.—	Pe șese luni	4 lei.—
Un număr 30 bani.			

Redacția și Administrația: Cernăuți, Str. Francisc 42.

Măhnirea Ucrainilor.

Prin comunicatul din 28 Maiu, Rutenii își exprimă „surprinderea neplăcută“ de-a nu fi căpătat încă postul de vicar general pentru un ucrainoman de-ai lor (căci numai acesta poate fi înțelesul nedumeririi lor cu privire la vacanța postului acestuia), își exprimă nedumerirea, cum de nu e „restabilită starea legală“ în afacerea școlilor românești din comunele rutene, și în fine paradează cu emfază ca credincioși neclintinți față de dinastie și imperiu, și aceasta cu prilejul unei pretinse „schimbări a atitudinii guvernului local față de Rusofili“. Cu alte cuvinte: un vot de neîncredere dat guvernului local, acuzându-l chiar în punctul din urmă, așa zicând, de rusofilism. Acest motiv de nemulțumire, pe lângă, că e redicol, nu ne privește. Voim însă să insistăm asupra celor două motive dintăiu.

Cu privire la ocuparea postului de vicar general al bisericii gr. or. din Bucovina, nu avem informații precise. Însă întrebuițăm prilejul acesta pentru a afirma din nou

dorințele noastre drepte, dorințe care nu urmăresc câștigarea unui avantaj față de Ruteni, ci numai păstrarea unei poziții pe care am avut-o, poziție ce valorează nesfârșit de mult în păstrarea caracterului secular al bisericii noastre. Precum cu ori ce prilej, așa și după moartea neuitatului Calinescu, Rutenii, au făcut o nouă încercare de-a submina puterea Românilor, pretinzând postul decedatului vicar general, pentru un rutean. Această pretenziune e un asalt asupra unei poziții române, și a le concede o astfel de usurpare, ar însemna a ne face nouă o mare nedreptate, și un guvern ce ține să fie cu echitate, nu poate să comită o astfel de nedreptate față de o nație în favorul alteia. Pentru a documenta, că o astfel de concesie făcută Rutenilor ar însemna în adevăr o mare nedreptate față de noi, amintim ceea ce am mai zis odată: noi pretindem, nu numai pe baza argumentelor istorice ca biserica noastră să rămâie românească, așa cum a fost pe timpul domniei moldave, dară avem și acel argument vajnic al drepturilor noastre asupra averii acestei biserici, care este scris în sute de urice de danie ale Domnilor și boierilor moldoveni, prin cari au fost posibilă întemeierea fondului religionar de azi: cerem dar și acest drept, ca consistorul, care are îngerență asupra administrației fondului, să rămâie măcar în majoritate românesc, și dorim să nu ajungem un timp unde dușmanii noștri să exploateze o avere românească în dauna Românilor. Așa dar vicar general al bisericii noastre trebuie să fie un român, cum a fost înaintea și fiindcă postul acesta nu e numai un post de mare însemnătate ierarhică în biserică ci și un factor puternic administrativ. Rugăm pe onoratul guvern să abandoneze ideea unei eventuale numiri a unui rutean ca al doile vicar, căci postul acesta nu numai că e superfluu, dară ar însemna o nouă concesie către Ruteni în detrimentul nostru, și unde vom ajunge noi dacă, la fiecare schimbare în consistor, mare sau mică, am trebui să su-

ferim pe urma concesiunilor de felul acesta! După motivele expuse mai sus, Rutenii nu au dreptul a pretinde paritatea în consistor: egalitatea li se cuvine numai pe terenul politic, economic etc. unde pe baza birurilor, hotăresc alte norme asupra drepturilor naționale.

Pe terenul școlar, nu cunoaștem stări ilegale acolo unde le văd Rutenii. Stări ilegale sunt acolo de pildă unde pentru vr'o 60 de copii ruteni există 4 clase sistematizate, iar pentru 120 sau mai mulți copii români există numai una sau două clase. Cam astfel de stări se pot constata în anumite sate mixte, cum e Ciahorul. Acestea sunt stările ilegale. Cu școlile la cari se gândesc Ucrainii când își exprimă mahnirea lor, stă astfel: tot nordul Bucovinei, cu locuitorii săi răzeși și țărani, a fost rutenizat prin imigrația neobicinuit de intensă din Galiția, de pe timpul când Bucovina a fost supusă administrativ forurilor dela Lemberg. Rutenizarea aceasta nefiind încă un proces istoric uitat, poporul, îndeosebi cel răzășesc care în urma originii sale nobile nu s'a amestecat cu Galițienii, a păstrat în mare parte conștiința sa națională românească. Această conștiință a fost în general pasivă, și numai acei răzeși ce învățau la școlile din Cernăuți s'au manifestat de regulă ca români. Dela un timp încoace însă, conștiința națională la răzeșii desnaționalizați, treziti din neapăsare, a devenit activă: ei își înființează școale particulare românești. Până a căpăta concesiia convenită, ei au anunțat pe baza legii autorităților școlare că vor să dea copiilor lor instrucție privată, ceea ce au și făcut. Deci, unde e stare ilegală? De când unele sate au primit concesiia de-a-și ținea școale private, stările au devenit legale în toată forma. Acest mic progres al nostru îi doare pe Ruteni, dar' pe noi oare nu ne doare când vedem că inteligența lor, care ne combate în mare parte se compune din răzeși crescuți în ideile ucraine, sau din renegați. Astfel însuși Coco Wasilko e din neam de boieri români,

Semaka și Spenul sunt răzeși. Iată dară numai dintre deputații ruteni trei cari sunt fii rătăciți ai nației noastre. Însă acei răzeși agricultori, care nu s'au înfruptat de hatăruri politice de-ale ucrainilor, aceia gândesc cu pietate la părinții și moșii lor ce au vorbit limba voivozilor moldoveni, cari le-au lăsat moștenire un petec de pământ liber și amintirea unui timp de privilegii câștigate pe câmpul de luptă întru apărarea pământului strămoșesc; ei se gândesc la părinții lor și vrau copiii lor să devie ceea ce au fost aceștia. La această ținută ei voiesc să ajungă prin școală; și pentrucă din școalele lor, în cari odinioară s'a învățat limba română, limba părinților lor a fost isgonită (ceea ce se poate dovedi prin uricele de fondare ale școalelor), ei își creează școale particulare, jertfind de două ori: odată plătind bir pentru școala oficială, care e ruteană, și a doua oară cheltuind pentru susținerea celei private.

Aceste sunt stări ilegale pentru Ucraini. Noi însă zicem ilegal ar fi, dacă s'ar refuza unor cetățeni liberi de-a-și înființa institute de cultură după voința lor. Căci nu atât agitația noastră națională a creat în sate răzășești înstrăinate, acele stări pretinse „ilegale“ ci conștiința luminată a unui popor ce-și cată calea din care se perduse.

Regimentul 41 în Bosnia (de Em. Grigorovitz).

La 8 August 1878 regimentul 41 a părăsit garnisoana din Viena, imbarcându-se pe vapoare, cari l-au dus pe Dunăre până la Semlin, iar de acolo pe râul Save până la Brod. În ziua de 16 Septembrie oamenii noștri sosiră la Seraievo și corpul în care trebuiau înrolați a fost însărcinat fără întârziere să curețe regiunea colinară din partea de răsărit al orașului de insurgenții mahometani. Aceștia, ajutați fiind pe față de câtră trupele turcești, se împotriveau cu armele în mână, luptând în toată forma în contra ocupațiunei Austriacilor. Masele compacte de insurgenți se îngrămădiseră mai ales în localitățile Bandin (Odjiac) și Sencovici. Regimentul 41 care făcea parte din aripa stângă a corpului și-a arătat în primul moment

bravura, aruncându-se năprasnic asupra înălțimei Mladi, unde în ziua de 21 Septembrie s'a și dat lupta mare contra insurgenților. Înălțimea Mladi a fost luată cu asalt. Este fapt adeverit că mai mult vitejiei soldaților bucovineni a avut a se mulțumi spargerea acestui centru dușmănesc, prin care s'a desăvârșit apoi prima victorie a armelor împărătești în lupta cu Turcii înverșunați. Pierderea regimentului în această primă ciocnire a fost de 7 ofițeri și aproape 300 de oameni, ceea ce arăta îndestul ce cruntă a fost. Pentru a exploata și mai bine această isbândă, regimentul 41 a fost apoi pornit pe valea Drinului, unde a ocupat imediat Vișehradul și a desarmat populația, răspândind panică și desperare cumplită printre răsculați, cari au și început să fugă cu ai lor, care încotro.

Mulți oșteni ai regimentului au fost distinși cu prilejul acestei lupte sângeroase, care a costat viața la atâți tovarăși rămași pe câmpul de bătaie, dându-și sufletul lor nobil pentru o cauză ce nu era a lor, întocmai cum își dăduse sufletul cei zece mii de viteji ai României libere pe câmpiile bulgărești, la Grivița și Plevna. Între cei supraviețuitori încununăți cu laurii biruinței și cu semnele de vitejie, ordinele de zi de pe atunci ne pomenesec numele sergentului Paul Spânul, a infanteriștilor Simion Trifon și Ion Mihailescu, apoi a sergentului Niculai a Fochii, a căprarilor Toader Leuștean și Simion Ursachi, în sfârșit a sergentului Gheorghe Bolovan și a infanteristului Zaharie Crăciun.

În urmă s'au mai dovedit prin constatări amănunțite bravura a unui număr întreg de ostași, pe cari cronica regimentului i-a însemnat pe toți. Au primit laudă în scris dela comandantul suprem următorii soldați români: Dumitru Antonovici, Simion Hotopilă, Vasile Chiseliță, Vasile Ursachi, Ștefan Basarab, Toader Saghin, Vasile Lavric, Gheorghe Chifanaș, Isaia Marginean, Gheorghe Mișu, Petre Tataru, Toader Cârlan, Nicolae Gorghita, Ion Andoni, Titu Gribescu ș. m. a.

Pecând însă ofițerul de rezervă Constantin Cosovici a avut parte să fie decorat, tot cu acest prilej, un alt ofițer român, tovarăș de luptă, sublocotenentul Ilarion Muntean, a căzut în strașnica încăierare dela Mladi, după ce înbărbătase românește pe oamenii săi. Sărmanul tânăr s'a tărât, după cum s'a aflat în urmă dela soldați, — greu rănit, cum era, până aproape în vârful înălțimei și acolo a rămas prăbușit de un nou glonte, ce-i zdrobise șoldul. Candidat de profesură bine văzut la universitatea din Viena, nefericitul Munteanu a fost transportat imediat în lazaretul dela Brod,

dar rănilile sale fiind cumplite nefericitul a murit cu toată căutarea, la spitalul militar de acolo. Își dăduse și el viața ca obol și îndeplinire de datorie către patrie.

După potolirea răscoalei în Bosnia și Herțegovina regimentul 41 a fost pus la o muncă grea de tot. Un drum vechiu și de multă vreme lăsat în părăsire, ce duce dela Seraievo la Racovița, având lungimea de 23 kilometri, a fost pus în stare practicabilă de oamenii regimentului. Că bieții soldați au avut mult de suferit în timpul acestei corvade, înțelege oricine. Dar mai trist este că cu acel prilej a izbucnit între ei epidemia tifosului, care a secerat și ea o mulțime de vieți.

Din cartea vitejilor. — Amintiri.

(Două cărți de Em. Grigorovitz).

Simțеști o mare plăcere când iai la mână o carte de a d-lui Em. Grigorovitz, fie pentru a reciti povestiri ce te-au delectat odată, fie pentru a face cunoștință cu o scriere nouă a acestui iscusit povestitor. Și dacă ești de prin locurile acele despre cari vorbește autorul compatriot, îi urmezi cu duioșie și cu un fel de sentiment de evlavie, ca și cum, după o lungă călătorie prin străini, ai călca pragul casei părintești, contemplând lucruri ce în tinerețe ți-au fost scumpe, cu cari ai trăit cei dintâi ani ai vieții. D-l Grigorovitz deși nu trăiește, acum de mult timp în Bucovina, scrie aproape exclusiv despre patria sa. Acest moment, desigur, explică de ce povestirile d-sale îi plac atât de mult unui bucovinean. Dar forma lor frumoasă, limpede, simplă și de o plasticitate, am putea spune epică, face ca aceste povestiri să fie cetite cu plăcere de orice român, sau cunoscător al limbii române.

Aceleași însușii de preț sunt reprezentate și în cărțile din urmă ale d-lui Grigorovitz: Din cartea vitejilor, istorie pe scurt a regimentului nostru Nr. 41, din Cernăuți, și Amintiri (schițe din Bucovina). Regimentul 41, alcătuit dela anul 1830 încoace din flăcăi bucovineni, își are o istorie frumoasă, cu pagini de glorie ce face cinste neamului românesc. În acelaș an când au fost chemați sub arme, în 1830, soldații români au fost trimiși contra unor Poloni resvrătiți în Galiția. Iar 18 ani în urmă, pe timpul rescoalelor din 1848, regimentul se bucura acum de o încredere așa de mare, încât împăratul Ferdinand zicea că nu poate dormi liniștit, decât când se știe păzit de voinicii regimentului 41. În:

aceiaș an și în cel următor, până la înfrângerea Ungurilor, regimentul ia parte activă și folosește neprețuit de mult în luptele din Transilvania și Banat înprotiva revoluționarilor, și de-aseenea în anii 1859 și 1866, în luptele din Italia și din Bohemia (contra Prusienilor). Vine în fine și anul 1878, unde regimentul bucovinean a jucat un rol atât de însemnat în ocuparea Bosniei și Herțegovinei. Aceste fapte le expune d. Grigorovitza în mod popular și foarte interesant. Ne permitem a reproduce un pasaj, privitor la ocuparea Bosniei, și credem că, făcând astfel cunoscută această carte, ea va afla în Bucovina o respândire neobicinuită, aducându-le aminte multora din cei ce au luat parte la acea expediție, precum și neamurilor lor și oricărui român, isprăvi fumoase de-ale Românilor pentru binele împărăției.

În volumul „Amintiri“ ni se prezintă zece schițe, cea mai mare parte în formă de amintiri, redactate foarte sugestiv și atrăgător. Ici autorul povestește un episod din tinerețe, unde, pe urma prieteniei tatălui său cu vecinul paroh catolic, ajunsese într'o zi să înlocuiască pe ministrantul acestuia îmbolnăvit, colo un soldat ne spune amintirile sale în lupta dela Königgrätz, mai departe ne apare chipul unui desertor rus rătăcitor prin codru, când cu trecerea trupelor moscăcești în Ungaria, apoi o mică nuvelă „Dragoste târzie“ cu o admirabilă artă de redare și pătrundere psihologică, și în fine înduioșătoarea evocare a amintirii duor prieteni: ofițerul Ilarion Muntean, căzut între cei dintâiu la asaltul regimentului 41 asupra centrului însurgenților bosniaci și Costache Flondor, un tovarăș din copilărie. Peste tot, o lectură de petrecere sănătoasă și de folos.

Cartea aceasta se recomandă și prin aceea că se potrivește a fi cetită în familie și e și pe înțelesul poporului, ceea ce ne îndeamnă a o recomanda cabinetelor de lectură și bibliotecelor școlare.

vv.

O supărare suspectă a Rușilor bătrâni.

Cu prilejul adunării românești din Cernăuți ce a fost aranjată în semn de demonstrație contra Rusiei, care stăpânește pe nedrept și în mod barbar Basarabia răpită dela Români, Rușii bătrâni seriu în gazeta lor „Ruskaja pravda“, că la această adunare s'ar fi cântat un cântec în care s'ar zice cam așa: „Înarmați-Vă, Moldovenilor din Bucovina, și dați jos jugul austriac“. O astfel de

poezie nici nu există în limba română, ceea ce s'a cântat însă, a fost poezia lui Eminescu „La arme“, unde în prima strofă, se cântă soarta tristă a Basarabiei, „ajunsă'n ziua de apoi“. De Austria, de jug, nici nu se pomenește. Strofa despre Bucovina, „ajunsă pe mâni murdare de jidan“, a fost admisă de cenzură de câți-va ani încoace, pentru că nici nu e de loc ofensivă. „Armele“, pentru noi, în situația aceasta, sunt mijloacele de apărare pe terenul economic (contra stăpânirii cămătarilor evrei) și cel cultural. Pe Rușii bătrâni pare însă a-i dura mai mult, ceea ce n'o spun, pomenirea, în poezia „La arme“ a „cnutului de calnuc“ sub care geme Basarabia românească. Au voit, bieții, măcar în felul acesta, să-și dea pe față simpatia pentru mărija sa „batiușca“, denunțând, prin o minciună, pe Români. Noi suntem foarte credincioși Austriei, și dacă ne îndreptăm privirile spre regatul român, aceasta e pentru a afla ceea ce noi, cei slabi și puțini, nu ne putem crea în Austria, adică cultura românească. Dar de necredință față de împărăția noastră noi nici-când nu ne-am făcut vinovați. Și nici regatul român nu face ceea ce fac Muscalii, trimițând în una spioni peste hotar și plătind, în Bucovina și Galiția, trădători ce-i fac servicii. Și, d-lor Ruși bătrâni, la noi în Bucovina, un Bendak nu a fost unul de-ai voștri? Deci, cum se potrivește ca să deschideți gura în chestii de patriotism?

Despre școala reală.

În numărul din urmă al gazetei noastre am arătat că copiii noștri frecventează în număr de tot mic școala reală din Cernăuți. Și aceasta e un mare rău pentru noi, căci mergând mai toți copiii de români la gimnazii capătă o educație humanistică cu obiecte, care pentru lupta de toate zilele nu folosesc nimic. La școala reală însă se predau, conform programei numai obiecte cari îți trebuie în ori ce stare, nu numai la tehnică cum cred o samă. Astfel dacă te duci la oaste îți trebuie să știi geometria pentru măsurări, de asemenea desemnul, limba franceză ș. a. Dacă te faci funcționar, tot școala reală îți e mai folositoare decât gimnaziul. Așa, bunăoară, dacă merge un absolvent al gimnaziului inferior la poștă îi trebuie limba franceză pentru corespondența internațională, și fiindcă la gimnaziu nu se învață franceza, așadară nu poate gimnaziastul să fie aplicat pentru serviciul de corespondență cu statele străine. Pentru școalele comerciale, la care e timpul suprem să ne gândim și noi Români, e numai decât de lipsă frecventarea

școlii reale. Și să ne mai gândim la una. Oare aceia, care se înscriu la gimnaziu ajung toți a fi preoți, sau juriști? Nu, numai o parte de tot mică de elevi ajung și la studiile cele universitare, pecând majoritatea elevilor de la școlile medii se fac funcționari. Ei, atunci la ce să-și bată capul așa de mulți ani cu latina și greaca, dacă nu ajung nici odată să tragă folos din obiectele aceste ca funcționari? Pentru aceasta însă e mai de grabă de lipsă școala reală.

Mulți se tem de școala reală din motivul, că ea pregătește elevii pentru tehnică, și cutare tată zice: „Da de unde să-l mai port eu la Viena pe feciorul meu la inginerie, dacă eu îs bucuros să-l scot din „școala mijlocie“. Vom răspunde însă: Oare toți aceia ce ajung ingineri sunt numai feciori de bogătani cu pungile pline? Nu, chiar cei din stare mai mică, și feciori de gospodari sermani, ajung prin silințele lor și prin hărnicia neobosită mai departe cu învățătura și ajung să fie ingineri vestiți în toată lumea, pecând din copiii bogătanilor crescuți în puf nu se alege adese nimica, deși au cu ce umbla pe la școlile cele mari.

Așadară temerea aceasta nu e motivată pentru că și pentru cei sermani sunt mijloace de a-i scoate din nevoie și de a li înlesni studiile la ori ce școală înaltă.

Statul a creat o mulțime de stipendii pentru absolvenții sermani, cari voiesc să urmeze studiile la Viena. Și fondul nostru religioson dă ajutoare pentru studiile tehnice la Viena și pentru academia de silvicultură, așa că un băiat de român bunăoară, dacă are un testimoniu bun de la școala reală poate mai lesne să meargă la Viena cu ajutorul fondului, decât altul care așteaptă numai un stipendiu de la stat.

Deci trimiteți copiii la școala reală și nu aveți grijă de ceia ce s'a întâmpla mai târziu, căci pentru cei buni și sermani grijește și Dumnezeu și îi îndreaptă pe cale bună. Și nu uitați nici de înlesnirile cele mari de la școala reală, cari sunt cu mult mai mari decât ori unde la altă școală. Copiii sermani capătă aice toate cărțile degeaba, capătă ajutoare bănești și de alte cele numai dacă sunt buni și silitori.

Examenile de primire la școala reală se fac în 5 și 6 Iulie în termenul de vară la care se plătește o taxă de înscriere de 10 cor. și 32 bani*). Terminul de toamnă îl vom anunța altă dată. Deci veniți la școala reală, veniți cu bine, ca să nu remănem de rușine față de evrei și față de celelalte nații.

*) Dacă un elev e reprob, se restituie părinților taxa aceasta.

A P E L

**cătră Românii din Bucovina, proprietari de documente-
și obiecte vechi ale artei naționale.**

„Societatea pentru literatura și cultura română din Bucovina“ înființează o secțiune istorică împreună cu un muzeu național. Secțiunea aceasta va cuprinde toate documentele din țară privitoare la istoria și datinele poporului românesc din Bucovina, iar muzeul național obiecte antice și de artă, lucrări vechi și nouă ale industriei casnice din țară, fie ele de lemn, de metal sau din alte materii, în fine toate felurile de obiecte cari stau în legătură cu istoria neamului românesc din Bucovina.

Secțiunea istorică și muzeul național are de scop să alcătuiască din documentele trecutului istoria adevărată și nefalsificată a neamului nostru din Bucovina și să pună în vederea scrutatorilor activitatea publică și particulară a Românilor bucovineni, artelor, iscusința, deprinderile și datinele lor moștenite dela strămoși. Nici o parte din pământul vechei Moldove nu cuprinde atâtea documente și obiecte de valoare națională ca Bucovina, dar ele zac împrăștiate în toate unghiurile țării și sunt prin urmare greu de aflat și de consultat. Lăzi întregi pline de hrizoave, urice, zapise, cărți de judecată, hotarnice, mărturii, învoieli, adiate, danii și alte obiecte vechi zac de sute de ani prin locuințele Românilor fără ca ei să mai aibă trebuință de ele, dar și fără să fie cunoscute și căutate de cărturarii români. Cele mai multe din aceste documente și obiecte se află la Muntenii noștri, apoi la proprietarii mari și mai ales la Mazilii și Răzeșii din Bucovina, în fine în vechea Suceavă, Siret, Rădăuți și Cernăuți și toate au pentru vechile noastre instituțiuni o valoare neprețuită, dar se pierd pe zi ce merge și mare parte intră în mâni străine spre paguba noastră națională.

Români din Bucovina! Documentele din trecutul nostru, numai atâta timp vor fi scutite de peire și întrebuințate în folosul nostru cât timp vor fi ele în posesiunea unui institut românesc de cultură precum este societatea din Cernăuți. Trimite-ți-le deci acestei Societăți și ea va deveni astfel Arhiva pentru istoria neamului românesc din Bucovina. Și dacă nu ați putea dărui Societății astfel de documente, atunci trimiteți originalul ca să fie copiat întocmai și păstrat în Arhivă, iar originalul vi se va înapoia.

Societatea are de gând să publice toate documentele ca astfel să le facă accesibile întregului public românesc, iar obiectele de artă și industrie românească vor fi expuse în localul Societății în Cernăuți.

Numele trimițătorilor vor fi publicate prin ziare.

Societatea pentru literatura și cultura română din Bucovina în Cernăuți.

Știri mărunte.

Cununie. Dl Teodor Fedoreac, elev silvic, și-a serbat cununia sa cu d-șoara Adriena de Volcinski, fiica d-lui vicar parohial și paroh în Boian.

— Dl Vasile Giurumia, c. r. ascultant, și-a serbat cununia sa cud -șoara Adela de Volcinski.

Personalii. Dl G. Albescu, consilier superior de tribunal î. p. și-a deschis cancelaria sa advocațială în Rădăuți.

Dd. auscultanți de la tribunalul din Cernăuți Taču Popescul și Teleaga sunt numiți judecători.

Caz de moarte. Arsenie de Sevescul, venerabilul și seniorul între călugării mănăstirii Putna și-a dat sufletul în mâinile Creatorului în vârstă de 94 de ani. Născut în Călineștii lui Cupărencu a urmat studiile la seminarul teologic din Cernăuți și a fost preot în Breaza, Stroești, St. Ilie, Putna unde la 1870 s'a retras în viața monahală. A sprijinit și susținut mulți copii sirguincioși la școală. Fie-i țărina ușoară!

Premierea unui op al d-lui Dr. Iancu Nistor. D-lui Dr. Nistor, docent la universitatea din Viena, care înainte de a sui catedra universitară, a publicat câteva lucrări de valoare științifică recunoscută, i s'a dat atenția cuvenită și de cătră Academia Română din București. În toamna trecută d. Nistor fu numit membru corespondent al Academiei Române și acum nu demult i s'a conferit de Academie harnicului docent un premiu în suma de 5 mii de franci pentru opul său „Die Auswärtigen Handelsbeziehungen der Moldau im 14., 15. und 16. Jahrhundert“. Tesa de doctorat a d-lui Nistor are titlul: „Die Moldauischen Ansprüche auf Pokutien“ (Drepturile Moldovei asupra Pocuției), și acum înainte de 2 săptămâni a ieșit de supt presă o nouă carte a d-sale „Handel und Wandel in der Moldau bis zum Ende des 16. Jahrhunderts“. Edi-

tura H. Pardini în Cernăuți. — Îl felicităm pe d. Nistor la succesele sale științifice și la premiarea de care a avut parte. Cu spor tot înainte!

Bibliografie. A apărut la editura „Școala Română“ din Suceava interesanta broșură *Printre Stropi* de Liviu Marian, prof. în Suceava.

— „Viața sfântului asemenea cu apostolii împăratului Constantin cel Mare și a sfintei iubitoare de Hristos maicei sale Elena“ preluată pentru popor de Aurelian Teutu, preot în Boian.

— *Pro Italia* de Ștefan Stoika, general în rezervă, în folosul familiilor italienilor căzuți în războiu.

Liceul c. r. al III-lea de stat în Cernăuți. Examenelle elevilor particulari pentru semestrul al II-lea al anului școlar 1911/12 au loc la 1 și 2 Iulie a. c. Candidații au să se anunțe la timp și să depună taxa de examene prescrisă. Examenelle de admitere în clasa I-a vor avea loc la 3 și 4 Iulie a. c. Candidații se vor prezenta în zilele indicate între orele 8 și 10 a. m.

Reprezentarea teatrală a Armoniei din 10 curent a fost o frumoasă manifestare a excelentelor puteri ale acestei societăți. Ca cântăreți și ca actori, toate persoanele ce au avut un rol de interpretat s'au achitat în mod foarte laudabil de sarcina lor. D-na Șesan, eminenta cântăreață cu școală superioară, d-ra Dan, artistă — om putea spune din născare, d. A. Litviniuc, vechiu prieten aplaudat al publicului iubitor de cântec, d. Forgaci, sprijinul prețios al tuturor reprezentațiilor de diletanți români, toți aceștia, la cari se adauge și un talent dramatic nou, tânărul Moldovan, s'au impus admirației celor ce au asistat. Din corul, condus de o mână măiastră (d. Șandru) și care, prin precizie și pricepere, a fost la înălțime, s'au desprins, într'un admirabil pasaj (cupletele muzicanților) seniorul admirat al cântăreților noștri de samă, d. St. Scalat cu alți doi vrednici tovarăși. Vine însă și o obiecțiune: și anume piesa „Hatmanul Baltag“, cu toate că are muzică excelentă și conține unele pasaje de spirit, e prea naivă pentru a nu indispuce puțin pe cine nu caută în o astfel de reprezentare numai muzică.

Din Petriceanca. Noi, Românii din Petriceanca, declarăm că arătarea făcută la prefectura din Sirete, de păcătosul primar Șerban din Camenca, că în Petriceanca există o școală românească la o populațiune ruteană, că școala aceasta a produs nemulțămire la popor, care a înaintat plângere la primăria din Camenca, este o minciună gogonată. Noi suntem Români și la rugarea noastră soc. „Școala Română“ ne-a deschis un curs românesc. Când s'au prezentat în 22 Octombrie din partea „Școalei Române“ prof. Dr.

Iancu cav. de Cupărencu și Alexandru Buga pentru a deschide un curs românesc, am declarat că noi, toți, suntem Români, că voim școală românească și că ne luptăm de 6 ani pentru o atare școală. În fine am căpătat-o — mulțămită d-lor de la conducerea „Școalei Române” și ne bucurăm cu progresul ce-l fac copiii noștri la școala românească. D-ta, d-le Șerban, să ne lași în pace și să nu te prostesti, pentru că noi nu suntem obligați — din cauza apei — a trimite copiii la școala din Camenca, nici n'avem lipsă pentru cursul românesc de oarecare licență.

„Foaia Poporului” află prilej să ne atace pentru că am publicat în numărul trecut un articol în care a fost condamnată polemica fără sfârșit și ajunsă atât de absurdă a foii nemțești „Wahrheit”, contra inspectorului școlar de țară, d. Simionovici. Noi ne-am crezut datori a primi acel articol pentru-că reprobăm o procedură pătimășă, izvorâtă din scârbă politică, în foi germane, contra unui român pe care ajunge să-l criticăm în foile române dacă sunt motive de a-l combate. „Foaia Poporului” crede că asta a fost ridicol din partea noastră pentru-că n'ar cădea în competența noastră. Noi însă, ca organ românesc, cu toate că avem un program special, ne credem cel puțin tot așa de competenți în chestia asta, ca revista nemțască „Wahrheit”, care e scrisă numai pentru străini, atingând de regulă interesele românești numai acolo unde e vorba de a combate partidul sau persoane contrare, nu însă pentru a folosi Românilor.

Ni se face apoi reproșul de inconsecvență pe motiv că și noi l-am fi criticat pe d. Simionovici anul trecut. Ei bine, am zis noi atuncia ce am zis, nu am zis însă că d. Simionovici ar proteja pe profesorii jidani față de cei români. Aceasta e o minciună sau o mistificare a bădișorului dela „Foaia Poporului”. Dar semnificativ pentru consecvența d-lor democrați e, că an, când noi am scris contra d-lui Simionovici, un democrat dela „Freie Lehrerzeitung” a fost supărat. Azi acelaș democrat, fiind la „Foaia Pop.”, se supără pentru-că am vorbit în favorul d-lui Simionovici. Motivul adevărat al supărării sale însă, e ținuta noastră rezervată față de partide. În Bucovina, după părerea acelui bădișor, trebuie să fii „democrat”, că de nu, ești tratat de apărărist și trebuie să fii combătut, fie chiar în dauna unei societăți naționale de binefacere (vezi cazul Chisanovici contra subvenționării „Societății Mazililor”). Noi însă ne facem treaba ca români, fără să aspirăm la hatâruri politice. Dacă democrații vor face o faptă bună pentru neam, vom

recunoaște-o, precum de exemplu le dorim succes în afacerea școalelor particulare românești așteptând să-i vedem că-și împlinesc un cuvânt dat în public. A face însă ceea ce ar dori democrații, a ne declara hotărât pentru un anumit partid (vorba lui Chisanovici: Farbe bekennen!), ar fi o imprudență, pentru că chestia răzăsească nu e afacere de partid, și noi avem dreptul să cerem sprijinul tuturor deputaților români și al tuturor stărilor noastre.

Ce privește afirmarea că gazeta noastră ar servi d-lui prof. Cuparencu de mijloc de a se ridica și a se preamări, aceasta e un mod neonest de polemică: dacă n'ai ce spune contra cutărui organ și a programului său, cauți o persoană asupra căreia îți verși tot amarul sufletului. Noi nu l-am premărit pe d. Cuparencu ca pe cel mai harnic, cel mai genial și cel mai de samă om din țară, precum fac democrații cu oamenii lor, cărora, dacă nu le află alte merite, le zic „strammer Kollege“... Domnilor, lăsați-ne în pace cu hărțuieli de aceste, căci, dacă ne provocați vom afla și noi ace pentru sumanele voastre.

Din Costești. Deșteptându-se pe zi ce merge tot mai mult și mai mult simțul național la Răzeșii și Mazilii de peste Prut, vedem că satele primejduite de slavizare se fac iarăși românești, cum au fost înainte vreme. Pe Răzeșii și Mazilii din Costești îi videm făcând jalobă la Î. P. V. Consistor, ca să li se deie preoți și alți funcționari bisericești români, iar sf. liturgie să se celebreze în limba română. Noi rugăm pe V. Consistor, să binevoiască a asculta cererea dreaptă a Răzeșilor și Mazililor din Costești, ca să poată mulțami pe acei oameni, cari în vremuri grele și-au vărsat sângele pentru biserică, ținând piept păgânătății. Sperăm că peste scurt timp vor fi în stare Răzeșii din Costești a asculta sf. liturgie în limba lor strămoșească și nu vor fi necesități ca până acum să juble aproape în fiecare zi cu deputațiuni pe la Cernăuți, bătând pe la toate ușile înzădar și pierzând zilele și sănătatea pe drumuri. Îi foarte curios, ca numai Răzeșii noștri să-și caute acum de-abia drepturi, pe cari alții le-au de mult. Iată unele din spusele unui Răzeș: „Și să se mai știe una: „Sângele apă nu se face!“ Ce-i Răzeș, răzeș rămâne! Mult pe drumuri n'om umbla. Avem și noi de arat, de sămănat și de grăpat, avem și noi de prășit și plivit și avem și grijile da traiu. De ce să umblăm pe drumuri la cerșit?! Sau noi cari am fost odată fruntea țerii, credeți poate c'am ajuns să fim de răs? Nici odată! Numai ce-i al nostru vrem!“

Comemorarea centenarului „Răpirii Basarabiei“. În 26 Maiu st. n. a aranșat societatea academică „Junimea“ comemo-

rarea răpirii Basarabiei, prin o șezătoare mare de doliu în sala filarmonică. Sala a fost aproape plină, programul a fost destul de bogat și bine executat. D. prez. Stefanelli ne-a lămurit prin un cuvânt de deschidere însemnătatea zilei de azi, apoi citește d. A. Isăceanu conferința sa: „Răpirea Basarabiei“. D-sa face istoricul răpirii Basarabiei în cuvinte foarte frumoase, cari captivează mulțimea din sală și o atenție de nedescris în cuprinde pe toți. Numai vocea sa limpede și bogată în cuvinte care nu obosește nici odată se aude. Iară în tăcerea aceasta și ceriul și-a deschis porțile și o ploaie torrențială a început a hurei pe acoperișul sălii, ca și când Dumnezeu și-ar fi trimis lacrimile sale la ale atâtor suflete plângând. Urmează după aceea cântece sub conducerea d-lui I. Ursuleac. Se cântă „Basarabenilor“ de Lucretius, pus pe note de d. I. Ursuleac, cor mixt; Frunză verde baraboi, cântec poporal din Basarabia, cor mixt, „Cântecul Moldovenilor robiți“ de dr. E. Mandicevschi, cor bărbătesc. „Barbu Lăutarul“ este interpretat cu multă artă de bunul baritonist Ghiță Dan cu acompaniare de pian. D-na Silvia Hoinic cântă cu vocea-i plăcută „Doina“ de I. Heren, cu acompaniare la pian. La urmă se cântă: „La arme“ de E. Caudella, cor mixt cu acompaniare de pian. Dl Traian Popovici a declamat cu mult simț „Prutul“ de I. Soricu, iar d. A. Stefanelli a citit: „Cetatea Soroca“ din „Neamul Românesc“ din Basarabia a d-lui N. Iorga. — Astfel am serbătorit și noi Bucovinenii ziua de doliu pentru răpirea unei țări, în care o duc atât de greu sub cnutul Cazacului frați de-ai noștri Moldoveni, mulțamiți cu sufletul, că ne-am făcut datoria.

Gimnaziul i. r. de stat din Câmpulung. Examenale elevilor particulari pentru semestrul al doilea al anului școlar 1911/12 se vor face în 1 și 2 Iulie și anume în prima zi dela orele 10—1 și 3—5 p. m. în scris, în ziua a doua dela orele 8—1 și 3—6 p. m. oral. Elevii particulari au să se prezinte în 30 Iunie în cancelaria direcțiunii, să documenteze solvirea taxei școlare (30 cor.) și să solvească tot odată taxa de examen (24 cor.). Examenale de admitere în clasa I-a se vor face în terminul de vară 1912 în 3 și 4 Iulie dela orele 10—1 (în scris) și dela 3—6 p. m. oral. Elevii școalelor primare, cari voiesc să se prezinte la aceste examene, se vor anunța în una din aceste zile între orele 8 și 10 a. m. în direcțiunea gimnaziului. Ei trebuie să fie însoțiți de părinții sau de locuitorii acestora și au să solvească o taxă de examen de 8.15 cor. Deslușiri mai detaliate cu privire la condițiunile de admitere se pot afla pe tabla neagră în institut.

Invitare la abonament.

Acum doi ani românismul a început a se manifesta în nordul Bucovinei, acolo unde se credea, că de mult nu mai există români. Aici, vitejii de odinioară ai voivozilor, Răzeșii și Mazilii treziți la conștiința națională de societatea Mazililor și Răzeșilor prin o muncă grea de (10) zece ani, au început a se mișca pentru a lepăda jugul rușinos al galițienilor. Cu prilejul alcătuirii catastrului alegătorilor în 1910 s'au înscris un număr însemnat de răzeși și mazili din districtul Storojineț, Vășcăuți și Coțmani în catastrul românesc. Cu un an în urmă, în Septemvrie 1911, fac mazilii și răzeșii cu tovarășii lor țărani loviți de aceeaș soarte din districtul Storojineț și Vășcăuți un pas înainte și deschid cu ajutorul românilor cu limă cursuri de limba română, respective școale particulare românești, așa că astăzi, după un timp scurt, văzându-se cele dintâi roade ale mișcării răzeșești se îndreaptă privirile și atenția multor români și spre frații lor din nordul Bucovinei, cari au ramas uitați și părăsiți de toți acei de un sânge cu ei suferind greu sub jugul rușinos al asupritorilor galițieni, așa numiții „Ucraini“.

Gazeta noastră, scoasă chiar pe timpul când se încinsese lupta grea pentru alcătuirea catastrului alegătorilor, a arătat că scapărea românismului atârână numai de la silințele și munca Românilor și anume a tuturor Românilor fără privire la partid politic și fără privire la clasa socială. În această direcție luptăm al doilea an cu modestele noastre puteri și nu ni se poate face reproșul că am fi cruțat pe cineva când am văzut că împiedică cauza sfântă a neamului românesc din Bucovina, de care e strâns legată și chestia răzeșească, sau că am fi luptat fără sinceritate sau din oareșcari interese personale.

Din considerările aceste avem dreptul să contăm la sprijinul fiecărui cărturar român din Bucovina. Apelăm, deci la onoratele persoane care încă nu sunt abonate la foala noastră, să o aboneze. Noii abonați, cari doresc să aibă „Apelul la Mazilii și Răzeșii din satele înstrăinate“ tipărit în anul trecut, să se adreseze la administrația gazetei și îl vor căpăta gratuit.